

Tina Hedlund, Aquanord
2006-06-22

Rapport

**Elfiske i Vojmån
och Buföringsbäcken
våren 2006**

Undersökningen utförd av
Tina Hedlund
Aquanord

Bakgrund

Hösten 2005 utfördes två elfisken i Vojmån och ett elfiske i Buföringsbäcken eftersom Vilhelmina kommun har planer på att utföra flottledsrestaureringar i Vojmån (se även rapport ”Elfiske i Vojmån och Buföringsbäcken samt bottenfaunaprovtagning i Vojmån” av T. Hedlund).

Eftersom elfisket försvårades av det höga vattenstånd som rådde under hösten 2005 så skedde ett nytt elfiske vid samma lokaler under lågvatten under våren 2006. I Buföringsbäcken utfördes ett nytt elfiske eftersom harrlek hade konstaterats under våren 2005, men inga harrar fångades under höstens elfiske. Vid okulär inventering tidigare under våren 2006 hade ingen harrlek observerats, varför Vilhelmina kommun ville undersöka mer ingående om någon harrlek pågick i Buföringsbäcken.

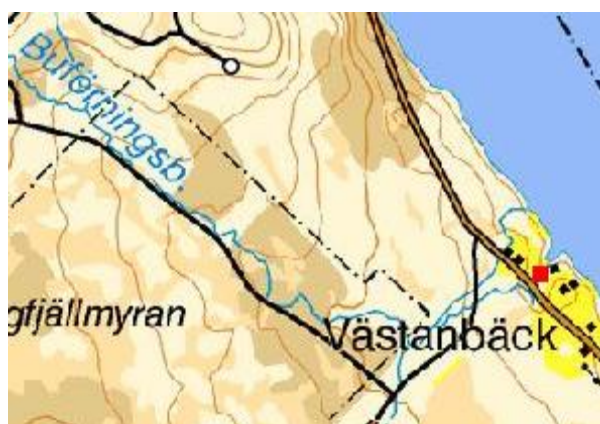
Ytterligare ett motiv till de utförda elfiskena var att Vilhelmina kommun ansåg att resultatet skulle kunna komma förundersökningen om ”Överledning av vatten från Vojmsjön”, till godo.

Undersökningen

I princip så elfiskades samma sträckor 2006-05-28 i Vojmån som under elfisket hösten 2005. Det var dock nödvändigt att flytta den övre lokalen i Vojmån ca 80 meter uppströms den ursprungliga på grund av den stora skillnaden i vattenföring mellan tillfällena. Båda lokalerna som elfiskades under våren 2006 låg dessutom längre ut i fåran än de som elfiskades hösten 2005. Lokalen som elfiskades i Buföringsbäcken var dock exakt densamma som under det tidigare elfisket. Alla elfisken utfördes med hjälp av ett motordrivet elfiskeaggregat av märket Lugab. Lokalen som flyttades markerades även den med orange sprayfärg och koordinatsattes med hjälp av GPS.

Figur 1a. Karta över lokalerna i Vojmån.

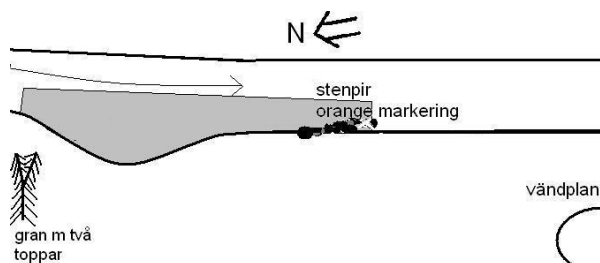
Figur 1b. Karta över elfiskelokalen i Buföringsbäcken.

Lokalbeskrivning

Vojmán

"Upströms vändplanen" X:7193292 Y:1546610

Den övre lokalen, (som blev flyttad ca 80 meter), ligger uppströms vändplanen och är 50 m lång och ca 6 meter bred. Vattendjupet var på lokalen som mest 0,8 meter med ett medelvärde på 0,25 m. Botten består av stora block (40-200cm) samt av mindre block och sten (10-30 cm). Det fanns, trots årstiden redan gott om alger på botten samt relativt gott om mossa. Vattnet var klart, ofärgat och vattenståndet lågt. Omgivningen runt lokalen består till största delen av hyggen med en smal ridå av tallskog med inslag av björkar.

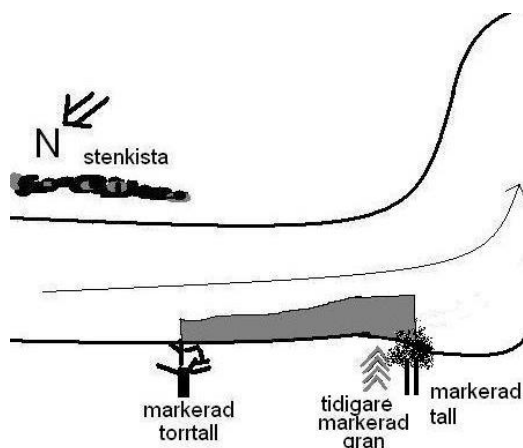
Figur 2a. Skiss över elfiskelokalen "Upströms vändplanen"

Figur 2b. Bild över elfiskelokalen "Upströms vändplanen". Fotot är taget uppströms lokalen.

"Nedströms vändplanen" X:7193030 Y:1546455

Lokalen som elfiskades är på någon meter när samma sträcka som under hösten 2005, men startpunkten för elfisket flyttades några meter längre nedströms och ett nytt träd markerades för att lättare kunna hitta åt lokalen. Den elfiskade sträckan var efter förlängningen 50,5 meter och bredden var ca 5 meter. Medeldjupet vid elfisketillfället var 0,45 meter och det maximala djupet uppgick till 1,1 meter. Botten består, liksom tidigare, främst av block i storleken 20-30 cm, men även av sten (10-20 cm) och lite större block (30-40 cm). Det fanns en del påväxtalger på botten substratet samt en hel del mossa. Även denna lokal har en omgivning som till största delen består av kalhyggen, men skogsridån ner mot ån består istället av gran med inslag av björk.

Figur 3a. Skiss över elfiskelokalen "Nedströms vändplanen"

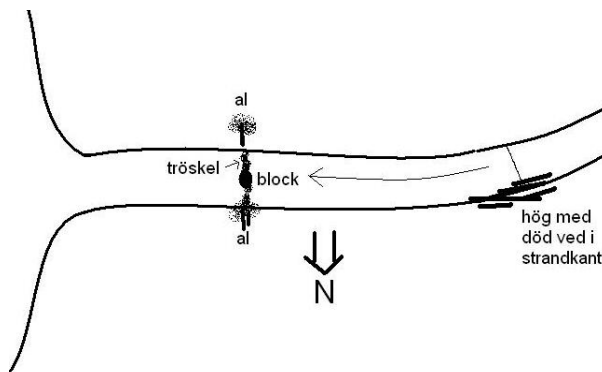

Figur 3b. Bild över elfiskelokalen "Nedströms vändplanen". Fotot är taget uppströms lokalen.

Buföringsbäcken

”Buföringsbäcken” X:7200838 Y:1533732

Samma lokal som under hösten 2005 elfiskades i Buföringsbäcken. Lokalen är 47 meter lång men hade på grund av ett något högre vattenflöde en medelbredd på 5 meter istället för tidigare 4,2 meter. Elfisket skedde från en tröskel i bäcken (som under största delen av året inte bör utgöra ett vandringshinder) och upp till en kurva i bäcken där det låg stora mängder med död ved i vattnet. Medeldjupet inom denna sträcka var 0,3 meter och det maximala djupet var ca 0,55 meter. Bottensubstratet består liksom förra året till största delen av sten (10-20 cm) men det finns även relativt mycket block i storleken 20-40 cm. Det fanns sparsamt med alger och mossa på botten vid elfisket. Vattnet är strömt inom lokalen och vattennivån bedömdes, trots det något högre vattenflödet i bäcken än under hösten, till normalt. Den närmaste omgivningen runt bäcken består uteslutande av lövskog med al som den dominerande arten och därefter björk. Det fanns relativt gott om ved i vattnet men bäcken var av naturliga skäl inte lika beskuggad som under hösten, eftersom alarna inte hade hunnit få löv än. Vattnet i Buföringsbäcken var klart både i avseende på vattenfärg och på grumling.

Figur 4a. Skiss över elfiskelokalen ”Buföringsbäcken”.

Figur 4 b. Bild över elfiskelokalen ”Buföringsbäcken”. Fotot är taget uppströms lokalen.

Resultat

Resultaten från de tre elfiskelokalerna redovisas nedan samt i bilaga 1 (elfiskeprotokoll).

Lake, elritsa och simpa fångades vid elfiskena i Vojmån och harr och elritsa fångades vid elfisket i Buföringsbäcken. Eftersom huvudsyftet med elfisket i Vojmån var att undersöka öringbestånden utfördes bara en elfiskeomgång per lokal då ingen öring fångades. Om Harr påträffades i Buföringsbäcken skulle tre elfiskeomgångar genomföras, men det blev nödvändigt att avbryta elfisket efter endast en omgång då ett ihållande regn började redan vid mätningen av fisken efter första omgången.

Tabell 1. Antal fångade individer av olika arter i Vojmån och Buföringsbäcken.

	”Uppströms vändplan”	”Nedströms vändplan”	Buföringsbäcken
Antal elfiskade omgångar	1	1	1
Harr (>0+)			8
Lake	2	3	
Elritsa	5	4	1
Stensimpa	12	19	

I tabell 2 visas de beräknade individtätheterna för lokalerna i Vojmån och Buföringsbäcken. Siffrorna är tagna ur de data som kommer att inrapporteras till elfiskeregistret enligt den datoriserade versionen av elfiskeprotokollet från Fiskeriverket.

Tabell 2. Beräknade individtätheter (antal/100m²) i Vojmån och Buföringsbäcken.

	”Uppströms vändplan”	”Nedströms vändplan”	Buföringsbäcken
Antal elfiskade omgångar	1	1	1
Avfiskad yta (m ²)	285	253	223
Harr (>0+)			5,1
Lake	1,5	2,6	
Elritsa	4,5	4,1	1,1
Stensimpa	14,0	25,1	

Sammanfattning

Aquanord har på uppdrag av Vilhelmina kommun elfiskat två lokaler i Vojmån och en lokal i Buföringsbäcken. Ingen öring fångades vare sig i Buföringsbäcken eller i Vojmån. Lake, stensimpa och elritsa fångades på båda lokalerna i Vojmån. I Buföringsbäcken fångades ett flertal harrar och en elritsa, dessutom kunde det konstateras att harrleken var i full gång då medianlängden på harren som fångades var 367,5 mm! Tre ettåriga harrar, fem vuxna ”lekharrar” och en elritsa blev fångsten vid elfisket i denna bäck.

Vojmån

Det finns ingen enkel förklaring till varför ingen öring eller harr fångades vid elfisket i Vojmån. Två större vak observerades i samband med elfisket i djupare, lugnare partier av ån i närheten av lokalerna. Det finns en del ståndplatser inom lokalerna även om de är få. Den övre lokalen har dock något fler uppstickande block än den nedre lokalen, vilken har en något slätare bottenpografi. Dessutom fanns ett område inom den övre lokalen som bör passa som lekområde för öring om inte vattenföringen minskar till under den som var vid elfisketillfället (3m³/s enligt Vattenregleringsföretagens hemsida). Vattenföringen minskade dock antagligen under veckorna efter elfisket eftersom vattenståndet under juni såg ut att vara ännu lägre än vid elfisketillfället, (okulär observation vid Vojmåns passage under riksväg 45).

En möjlighet till bristen på öring och harr i elfiskeresultatet är att de stora skillnaderna i vattenföring under året. En effekt av stora skillnader i vattenföring är (som nämnt ovan) att om fisken leker i själva Vojmån kan de platser där fisken leker under hösten vara torrlagda under våren när vattenföringen är som lägst, vilket gör att reproduktionen blir förstörd. Dessutom ligger den del av Vojmån som elfiskades relativt långt ifrån något biflöde som kan användas som reproduktionslokal. Djupbäcken är den bäck som ligger närmast, den mynnar ut i Vojmån ca 700 m längre nedströms den nedre elfiskelokalen. Närmaste större vattendrag uppströms är Gråtanån som ligger drygt 3,5 km uppströms den övre elfiskelokalen. Detta gör att det är svårt att upprätthålla beståndet av yngre öringar inom elfiskelokalerna.

Buföringsbäcken

I Buföringsbäcken visar elfiskeresultatet på att harren leker årligen i bäcken och att åtminstone en del av leken lyckas, även om ingen harr fångades under höstens elfiske. Enligt Håkan Gustavsson (Nedre Vojmsjöns Fiskevårdsområde) som bor bredvid Buföringsbäcken leker harren inom partier av bäcken som sedan torkar ut under sommaren. Detta skulle vara en mycket möjlig förklaring till att harrleken inte lyckas så bra som den annars skulle kunna göra, eftersom det inte fångades något årsyngel under höstens elfiske och endast två ettåringar vid detta elfiske.

Bäcken ser för övrigt ut som ett mycket lämpligt lek- och uppväxtområde för harr. Den har relativt mycket död ved i vattnet och gott om ståndplatser. Dessutom är största delen av bäcken beskuggad, framförallt efter att träden har slagit ut på våren.